

**Харківський національний аграрний університет
ім. В. В. Докучаєва**

Кафедра землеробства ім. О. М. Можейка

**Міжнародна науково-практична інтернет-
конференція, присвячена 150-річчю заснування
кафедри землеробства ім. О. М. Можейка**

Харків – 2021

традицій аграрної науки в Харківському національному аграрному університеті ім. В. В. Докучаєва і в країні загалом.

УДК 633.12:631.524.84:631.524.7:57.045

Баган А. В., кандидат с.-г. наук

Вережак Д. В., здобувач

Полтавська державна аграрна академія

e-mail: allabagan@ukr.net

ВПЛИВ АГРОТЕХНІЧНИХ ФАКТОРІВ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ І ЯКОСТІ ЗЕРНА ГРЕЧКИ

Розвиток виробництва круп'яних культур має велике значення для формування збалансованого продовольчого ринку в Україні. Це пов'язано як з існуючими національними традиціями у культурі харчування, так із високими споживчими та дієтичними властивостями продукції круп'яних культур.

Подальший розвиток галузі рослинництва потребує значних змін, здатних забезпечити підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарського виробництва та продовольчу безпеку держави. Ключовим елементом є необхідність формування в Україні за найближчої перспективи інноваційної моделі розвитку сільського господарства, що забезпечить його стійке прискорене зростання [6, 7, 9].

Важливу роль у цьому має така круп'яна культура, як гречка, під якою останнім часом значно скоротилися посівні площі в Україні. Але дана культура має великий попит серед споживачів аграрного ринку, зокрема і продукції продовольства.

Так, гречка є однією з провідних круп'яних культур у виробництві продовольчого зерна. За морфологічними, біологічними й агрономічними властивостями дана культура суттєво відрізняється від інших зернових культур.

Гречка вимоглива до ґрунтів, надає перевагу чистим від бур'янів ділянкам. За сприятливих умов на таких площах можна отримати досить високі врожаї. Але вона може також рости і на бідних ґрунтах. Гречка належить до культур, які витримують різний рівень кислотності і родючості ґрунту. Тому, її можна вирощувати як на багатих чорноземах, так і на супіщаних ґрунтах.

Оскільки більшість ґрунтів в Україні мають слабокисле середовище, тому дана культура пристосувалася до нього. Хорошими попередниками для гречки є зернові та колосові культури, зокрема: озимі зернові, зернобобові, просапні культури (цукрові буряки, картопля, кукурудза). Вони не виснажують ґрунт, а в посівах цих культур проводиться постійний захист від багаторічних бур'янів.

Що стосується самої культури, то цінність зерна гречки визначається складом її білкового комплексу. Так, у її обрушених плодах міститься 12–18% білка, більша частина якого легко засвоюється організмом людини. Білок багатий такими важливими амінокислотами, як лізин, аргінін, триптофан, а також містить гістидин, необхідний для дитячого харчування. Таким чином, ця культура має безвідходну технологію вирощування та відрізняється широким напрямом використання [2].

Вирішальне значення для формування високої та стабільної врожайності зерна гречки належить ефективним технологічним прийомам і агротехнічним заходам, які значно впливають на процеси онтогенезу рослин, забезпечуючи максимальний та стабільний продукційний процес. Важливим завданням виробника є вирощування високопродуктивних посівів гречки, що забезпечуються завдяки високій індивідуальній продуктивності рослин та густотою стояння рослин [1, 3].

На урожайність впливають всі фактори, що безпосередньо діють на рослини під час їхнього розвитку, а її рівень завжди є результатом взаємодії продуктивності і стійкості до несприятливих умов середовища. Якщо умови середовища сприятливі (оптимальна вологозабезпеченість і сума температур, родючість ґрунтів), то переважатимуть сорти гречки з високою продуктивністю, а за несприятливих умов – сорти із високою стійкістю до абіотичних стресів [4].

Технологічні показники якості зерна гречки визначаються особливостями його переробки для отримання різних продуктів. Найбільш повноцінне зерно гречки має абсолютно велику масу плодів, натуру, високу вирівняність і найменшу плівчастість. У більшості випадків дані ознаки є генотиповими, але вони можуть варіювати у значних межах, залежно від ґрунтово-кліматичних умов і рівня агротехніки. Так, високі технологічні показники якості зерна гречки сприяють отриманню високоякісної крупи [5].

Для сівби гречки необхідно використовувати крупне зерно, що забезпечує високу польову схожість насіння та повноту сходів і в подальшому впливає на формування врожаю цієї культури.

Рівень урожайності гречки суттєво залежить від маси зерна. Більшість районованих сортів гречки мають масу 1000 зерен на рівні 26–30 г. Величина цього показника гречки залежить від генетичного потенціалу сорту. Проте, на даний елемент структури врожаю впливають як забезпеченість посівів вологою, поживними речовинами, так і оптимізація температурного режиму повітря і ґрунту.

Із зменшенням норми висіву за всіх способів сівби значення маси 1000 зерен збільшувалося за рахунок оптимізації параметрів індивідуальної площі живлення рослин гречки та зменшення внутрішньовидової конкуренції.

Крім того, строки збирання врожаю також впливають на якість зерна гречки. Так, за ранніх термінів (75–80 доба) – зернівки неповністю виповнені, а за пізніх (90 діб) – найбільш ваговиті з них осипаються, що призводить до зниження врожаю, а також зменшення маси 1000 зерен, вирівняності та натуре зерна. Тому оптимальним строком, що забезпечує найкращу

технологічну якість зерна різних сортів гречки є 85-та доба за обох способів збирання врожаю – як роздільного, так і прямого [8].

Таким чином, для отримання високих продуктивності та якості зерна гречки необхідно враховувати вплив агротехнічних факторів на виробництво продукції даної культури (дотримання технологічних процесів під час вирощування). Це, у свою чергу, забезпечить отримання високих валових зборів зерна гречки та збільшить попит на дану продукцію серед сільськогосподарських виробників.

Список літератури

1. Гречиха в орошаемом земледелии / Е. С. Алексеева и др. Каменец-Подольский: Абетка, 2002. 168 с.
2. Алексеева О. С., Тараненко Л. К., Малина М. М. Генетика, селекція і насінництво гречки: навч. посіб.: Вища школа, 2004. 208 с.
3. Білоножко В. Я., Березовський А. П., Полторецький С. П., Полторецька Н. М. Агробіологічні та екологічні основи виробництва гречки: монографія. Миколаїв: Видавництво Ірини Гудим, 2010. 332 с.
4. Бурдига В., Тригуб О. Поради гречкосіям. *The Ukrainian Farmer*. 2018. Квітень. URL: <https://agrotimes.ua/journals>
5. Кондрашова А. И. Крупность семян и урожай гречихи. *Селекция, генетика и биология гречихи*. Орел, 1971. С. 166–171.
6. Лохова В. І. Азотофіксуючі мікроорганізми ризосфери гречки та їх вплив на продуктивність рослин: автореф. ... канд. с.-г. наук. 03.00.07 мікробіологія. Київ, 1997. 16 с.
7. Орленко О. В. Теоретичні аспекти та природно-економічні умови створення сировинних зон виробництва круп'яних в Україні. *Науково-виробничий журнал Бізнес-навігатор*. №3 (29). 2012. С. 74–78.
8. Рарок А. В. Удосконалення окремих елементів технології вирощування гречки в умовах Лісостепу західного: дис. ... канд. с.-г. наук. 06.01.09 рослинництво. Кам'янець-Подільський, 2016. 186 с.
9. Шапаренко Б. М., Баган А. В. Вимоги виробництва до сортів гречки: матеріали студ. наук. конф. Полтавської державної аграрної академії (16-17 квіт. 2020 р.). Т. II. Полтава: РВВ ПДАА, 2020. С. 15-17.

УДК 633.15:631.559:631.811.98

Баган А. В., кандидат с.-г. наук

Багрій К. О., здобувач

Полтавська державна аграрна академія

e-mail: allabagan@ukr.net

ВПЛИВ РЕГУЛЯТОРІВ РОСТУ НА УРОЖАЙНІСТЬ КУКУРУДЗИ

У сучасних умовах господарювання одним із першочергових напрямів розвитку рослинницької галузі є застосування новітніх технологій

Зміст

Шевченко М. В. НАУКОВА І ПЕДАГОГІЧНА СПАДЩИНА КАФЕДРИ ЗЕМЛЕРОБСТВА	7
Баган А. В., Вережак Д. В. ВПЛИВ АГРОТЕХНІЧНИХ ФАКТОРІВ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ І ЯКОСТІ ЗЕРНА ГРЕЧКИ	12
Баган А. В., Багрій К. О. ВПЛИВ РЕГУЛЯТОРІВ РОСТУ НА УРОЖАЙНІСТЬ КУКУРУДЗИ.....	14
Білявська Л. Г., Білявський Ю. В. КИСЛОТНІСТЬ ҐРУНТУ В СЕЛЕКЦІЇ СОЇ	17
Бобер А. В., Климовець М. Ю., Дегтяров Д. О. ВПЛИВ ФАКТОРІВ ВИРОЩУВАННЯ І ТРИВАЛОСТІ ЗБЕРІГАННЯ НА СХОЖІСТЬ ЗЕРНА ЯЧМЕНЮ ЯРОГО	20
Будьонний В. Ю. ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ ЖИТА ОЗИМОГО	23
Вагне К. С., Орлова-Курилова О. В., Коляда О. В., Коляда В. П. ДО ПИТАННЯ ОПТИМІЗАЦІЇ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА В УМОВАХ ЗМІН КЛІМАТУ В ЗАХІДНІЙ АФРИЦІ (НА ПРИКЛАДІ РЕСПУБЛІКИ КОТ- Д'ІВУАР).....	25
Васеха В. В., Борисенко М. Н. ЗИМОСТОЙКОСТЬ СОРТОВ ПЕРСИКА ПОСЛЕ СУРОВОЇ ЗИМИ 2020-2021 ГГ. В УСЛОВИЯХ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЗОНИ ПЛОДОВОДСТВА БЕЛАРУСИ	29
Влащук А. М., Дробіт О. С., Дробітько А. В. ВПЛИВ ГІБРИДНОГО СКЛАДУ НА ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ	33
Волков А. Ю. ВПЛИВ ПОПЕРЕДНИКІВ СОРГО ЗЕРНОВОГО НА АГРОФІЗИЧНІ ПОКАЗНИКИ ЧОРНОЗЕМУ ЗВИЧАЙНОГО.....	35
Господаренко Г. М., Любич В. В., Калантир В. В. ВМІСТ БІЛКА В ЗЕРНІ ПШЕНИЦІ ТВЕРДОЇ ОЗИМОЇ І ЙОГО ЗБІР ЗАЛЕЖНО ВІД УДОБРЕННЯ	37
Дегтярьов Ю. В. ДИНАМІКА ЗМІН ДИСПЕРСНОСТІ ЧОРНОЗЕМІВ ТИПОВИХ ЗА УМОВ КРАПЕЛЬНОГО ЗРОШЕННЯ.....	39
Дегтярьова З. О. ЗАПАСИ ДОСТУПНОЇ ВОЛОГИ У ҐРУНТІ ПЕРЕД СІВБОЮ СОНЯШНИКА....	43
Доля С. М. ЕФЕКТИВНІСТЬ ОКРЕМИХ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ ВИРОЩУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР В УМОВАХ ЛІВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ.....	45